

Spikking i barnehagen

Hvem, Hva & Hvorfor?

Malin Asklund Berdal
[kandidatnummer: 7017]

Bacheloroppgave
BKBAC3900

Trondheim, 03.05.19

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Innholdsfortegnelse

Innledning	2
1. Teori.....	3
1.1 kniven og treet.....	3
1.2 Gjenbruk og tradisjoner.....	4
1.3 Barnehagelærerens rolle.....	5
1.4 Prosess eller produkt?	6
2. Metode	8
2.1 Valg av metode	8
2.2 Forberedelse og gjennomføring	9
2.3 Analyseprosessen.....	10
2.4 Metodekritikk.....	11
2.5 Etikk.....	12
3. Hva?	14
4. Funn og drøfting.....	21
4.1 Kniven og treet.....	21
4.1.1 Hvem?	21
4.1.2 Hvorfor?	21
4.2 Gjenbruk og tradisjoner.....	22
4.2.1 Hvem?	22
4.2.2 Hvorfor?.....	22
4.3 Barnehagelærers rolle.....	24
4.3.1 Hva?.....	24
4.3.2 Hvorfor?.....	24
4.4 Prosess eller produkt?	27
5. Konklusjon	29
Referanseliste.....	30

Innledning

”Det var 3 april og en fantastisk vårdag. Jeg og min kjære ønsket å gå en tur denne ettermiddagen, for å nyte at våren endelig var i anmarsj. Noen km fra huset vårt møtte vi to barn som lekte ved en treklynge. En gutt, rundt 3-4 års alder, og en jente noen få år eldre. De hadde pakket en sekk med matpakke, og når vi kom nærmere ropte gutten ”hei, se på oss! Vi har fått spikke med kniv” gutten var svært stolt der han satt med en kniv og en pinne. Vi hilste tilbake, og gikk videre. Vi rundet svingen kanskje 100m fra barna, når vi hører en lyd. Vi stopper for å se hva det er. Før vi rekker og gjøre noe, kommer gutten løpende med en rød utstrakt hånd, og jenta kommer løpende rett bak med sekken på slep etter seg. Lyden, som viste seg å være guttens gråt forsvant først når han fikk løpt inn i huset sitt”.

Jeg ønsker å starte hele bacheloren med denne praksisfortellingen, som jeg helt tilfeldig opplevde midt i forskningsperioden. Jeg synes denne lille historien påpeker alt som omhandler spikking med barn. Selvstendighet og mestringsfølelse som de to virkelige positive sidene, men også den store risikoen, muligheten for å skade seg. Kniv kan være farlig, og mange synes også kniv er farlig og det er en av grunnene jeg ønsker å skrive en oppgave om spikking. Den andre grunnen er at jeg selv fikk lære meg å spikke i barnehagealder, og har funnet stor glede ved å skape noe ved bruk av kniv som redskap. Temaet jeg har valgt meg er ”Spikking i barnehagen: hvem, hva & hvorfor?”, der jeg ønsker å se nærmere på hvem som får spikke og hvem som arbeider med dette i barnehagen, og hvorfor man bør spikke, men også hvorfor spikking er vanskelig å gjennomføre i barnehagen. Under hva delen ønsker jeg selv å dele ting som jeg har spikket, som det er mulig å spikke sammen med barn i barnehagen.

Før jeg begynte oppgaven var jeg redd det ville være lite teori og hente inn til oppgaven, og at jeg måtte basere den på egne erfaringer og intervjuer. Ettersom jeg begynte å fordype meg i oppgaven, fant jeg mye ulik teori som passer inn til temaet jeg hadde valgt meg, og som belyser begge sidene av temaet ”spikking i barnehagen”.

1. Teori

1.1 kniven og treet

Skal man drive med spikking, er kniven det viktigste redskapet etter materialet. Eivind Falk har skrevet en egen spikkebok, hvor han beskriver viktigheten av en god kniv når man skal spikke med barn.

Det viktigste uansett hvilken kniv man skal benytte seg av, er at kniven er skarp. Falk (2014) sier at det går lettere galt om barn og voksne skal arbeide med en sløv kniv, for da vil man bruke mer kraft og det er lettere å miste kontrollen. Når man kjører på med full kraft er det mye lettere for at man skjærer seg enten i hånden eller i låret. Ved å benytte seg av en skarp kniv, får man mye bedre kontroll over det man holder på med, og man kan dermed konsentrere seg om å skjære. Knivens utsende spiller også en vesentlig rolle, for at den skal ligge best mulig i hånden, og være god å jobbe med. Et godt skaft tilpasset bruken er anbefalt, når det kommer til spikkekniver er dette et nøytralt utformet skaft, som gjerne er avrundet. Da kan grepet varieres, og man kan bruke kniven på flere måter. Størrelsen på kniven er også viktig. En god spikkekniv trenger ikke å være spesielt stor, og man får utrettet mye med et 5 cm langt blad. Det er lettere å holde kontroll over en mindre kniv, å da blir det lettere for både barn og voksne å styre prosessen. I barnehagen diskuteres det også om knivene skal ha stopper eller ikke. Falk (2014) sier at han ofte synes stopperen er i veien og ødelegger grepet når han spikker, og hvis man bruker en god spikkekniv vil ikke grepet gli fram mot skaftet. Stopperen kan gi en falsk trygghet for de som har det på kniven sin. Kniver med stopper er også originalt designet som våpen, altså noe å stikke med, imens kniver uten stopper er et verktøy, noe man skal bruke til å skjære og spikke med (Falk, E. 2014, s. 12-15).

Treet er og har alltid vært et viktig symbol i norsk historie, og det finnes lange tradisjoner med å arbeide med tremateriale i skapende sammenhenger. Derfor har trematerialet blitt en del av den norske identiteten og folkesjelen (Waterhouse, 2013, s. 69). ”Vi arbeider alt for lite med tre. Det er nesten ikke-eksisterende i planlagt virksomhet, men det arbeides med pinner. Barn er pinesamlere!” (Waterhouse, 2013, s. 165). Waterhouse mener det er viktig at alle barn får prøve seg på spikking i barnehagen, og lære seg å bli kjent med materialet tre, og alle dets utfordringer, og det sammen med trygge voksne som har tilrettelagt for sikre spikkeaktiviteter (Waterhouse, 2013, s. 165). Å spikke i rått virke, et fersk tre er et lett materiale og kan nesten sammenlignes med å skjære i smør. Rått materiale er derfor best egnet når man ønsker å spikke sammen med barn. Fordi det kan formes, bøyes og endres på

en lettere måte enn tørt gammelt materiale som man får kjøpt. Det gir også en stor helhetlig opplevelse å kunne dra ut i skogen sammen med barna å lete etter de perfekte materialene. En tur ut i skogen med sag og kniv blir derfor både biologi, kroppsøving og håndverk på samme tid, altså en god blanding av fagområder (Falk, 2014, s.11). Moe (2018) spør hva Norges kulturhistorie hadde vært uten materialet tre, og mener det er en rik tradisjon å ta vare på. For å kunne ta vare på denne tradisjonen trengs det verktøy, som blant annet spikkekni (Frisch, Letnes og Moe, 2018, s. 164).

1.2 Gjenbruk og tradisjoner

jeg tror det er viktig å føre den delen av kulturarven videre til en ny generasjon slik at de lærer seg å bruke kniv og erfarer gleden ved å forme noe med egne hender. I en tid der veldig mye skjer på en skjerm eller i et dataspill, er det kanskje spesielt viktig å ha med seg dette (Falk, 2014, s. 9).

Før i tiden var det veldig normalt at barn hadde eller fikk bruke spikkekni. Dette var en tradisjon de fikk med seg hjemmefra, men nå i dag er ikke dette like utbredt lenger. Moe (2018) sier at vi vil kunne miste en viktig del av norsk historie om vi ikke er villig til å ivareta kunnskapen som tresløyd representerer (Frisch, Letnes og Moe, 2018, s. 164). Man kan si at tradisjonelt håndverk og tresløyd representerer kvalitet og er en motpol til masseproduksjon (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 45). Igjennom arbeid med kunst i barnehagen kan vi la barna bli kjent med kulturarven sin, og det kaster et lys over det gamle levesettet og hverdagen. Barnehagen har et ansvar som arena for å gi barna kulturelt mangfold både vår egen og andres kultur, for å kunne gi barna en egen identitet, forståelse og kunnskap om kulturer og kulturarv (Bakke, Jenssen, Sæbø, 2011, s. 40). Følelsen av tilhørighet og identitet er nettopp noe av det man forbinder med det ”kulturekte”. Folkekunsten representerer estetiske, tekniske og materialmessige kvaliteter det er viktig å ta vare på, fordi det er historiske dokumenter og vår kunnskap om fortiden. Det er igjennom å kjenne sin egen kultur at barn blir mottagelige til å lære om å respektere andres kulturer. Arbeidet med blant annet tre er det som har lange tradisjoner i vårt land og er det som har holdt seg best fram til i dag, fordi de tilfredsstillende behov og krav som står seg over tid (Haabesland og Vavik, 2000, s. 24).

Folkekunst har stort sett alltid vært bruksting og gjenbruk av materialer og ting. På denne måten fikk man utnyttet ressursene som man hadde tilgjengelig. Gjenbruk er en viktig og strategisk metode som kan føre til mindre avfall. Gjenbruk innebærer at gjenstanden tas i bruk på nytt, og på denne måten sparer man miljøet for avfall og forurensninger ved å produsere

nye ting (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 22, 36). I rammeplanen er også bærekraftig utvikling en viktig verdi som nevnes flere steder ”- Får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen.” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 7). Gjenbruksmaterialer blir ofte satt inn i denne konteksten, og det er verdifullt og jobbe med dette i barnehagen hvis det kan gi gode holdninger og arbeidet gjennomføres helhetlig. De fysiske opplevelsene barna får i møte med materialene, kan bidra til oppmerksomhet og forståelse for problemstillingen ”bærekraftig utvikling” (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 98). Hvordan man bør forholde seg til bærekraftig utvikling innen fagområdet Kunst, Kultur og Kreativitet handler om valg av materialer. Her må vi se tilbake i tid og velge naturmaterialer som blant annet tre. Dette er materialer man har naturlig tilgang på, og det kreves ingen ressurser verken i fremstillingsprosessen eller til transport. Ved å jobbe med naturmaterialer kan man også gi barna en forståelse for sammenhengene i naturen, samtidig som det kan gi stor mestningsopplevelse og utfordringer (Waterhouse, 2013, s. 89). Waterhouse (2013) er her opptatt av hvordan egenskapene og kvaliteten av materialet påvirker formgiveren i skaperprosessen. Kunst er en sirkulær prosess hvor vi påvirker materialet og materialer påvirker oss (Waterhouse, 2013, s. 35). ”Et materiale har en verdi som vil påvirke vår grunnleggende tilnærming til materialet. Dersom et materiale er svært verdifullt, vil vi ofte behandle det med større forsiktighet og være nøysommere med bruken enn hvis det er et billig materiale” (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 159).

1.3 Barnehagelærerens rolle

Skal man jobbe med fagområdet kunst, kultur og kreativitet er det en forutsetning at personalet har kompetanse innenfor feltet. For at barn skal kunne uttrykke seg kunstfaglig, er det avhengig av et personale som integrerer ulike inntrykk og opplevelser inn i arbeidet. Det er viktig å kunne kunstopplevelser som inspirasjon, å bruke naturen og kulturelle opplevelser som inspirasjon for egne kunstuttrykk (Bakke, Jenssen og Sæbø, 2011, s. 37-38). Som barnehagelærer er det viktig å være lydhør ovenfor de barna man har ansvar for, og at man er i stand til å tilrettelegge situasjoner som legger opp til gode samtaler imellom barn.

Spikkesituasjon er en slik god situasjon som fremmer gode samtaler. Her sitter man med arbeidet sitt, et arbeid som krever tid og tålmodighet, hvor det ikke er stort annet å ta seg til med enn å prate med de rundt seg. Det skaper trivsel å jobbe med å få skape noe, og i tillegg utføre dette i små grupper som arbeider med noe legger opp til de gode samtale (Moslet og Bjørkeng, 2004, s. 16).

For å drive med spikking i barnehagen, trengs det trygge voksne. Mange voksne kan synes det er skummelt med små barn og kniv. Utrykker man dette ovenfor barna, kan de igjen bli utrygge når de selv får anledning til å prøve. Som pedagog skal man være en rollemodell, og gode rollemodeller må være godt forberedt og selv ha øvd på det de skal presentere. Skal man innføre nye ting i barnegruppa, bør det på forhånd ha blitt prøvd ut i personalgruppa. Øvelse gjør mester, å når man skal bedrive spikking bør personalet ha visse bakgrunnskunnskaper de får kun igjennom å øve. Her blir altså ferdighetskunnskap og fortrolighet kunnskaper avgjørende for å kunne gjennomføre spikkeaktiviteter. Holdninger er også viktig, fordi våre holdninger påvirker andres holdninger, og omvendt. Som leder i personalgruppa må man sørge for at alle medarbeidere reflekterer over sine holdninger (Waterhouse, 2013, s. 165). Foreldre og personalet kan ofte være skeptiske til at barnehagebarn skal få spikke, og dette fordi de er redde for konsekvensene som kan komme når man bruker kniv. Det er viktig at pedagogen tar disse bekymringene på alvor, og legger opp gode forhåndsregler slik at slike bekymringer blir overflødige. Her blir faste regler, godt verktøy og voksne med kompetanse innenfor spikking viktig (Frisch, Letnes og Moe, 2018, s. 166).

Den voksne har stor makt i forhold til barns og barns opplevelser, som vi kaller for definisjonsmakt. Innenfor det kunstneriske har den voksne definisjonsmakt over de kunstneriske prosessene som blir jobbet med i barnehagen. Hvordan voksne forholder seg til og har kunnskap om barns estetiske uttrykk vil påvirke hvordan barna opplever sin egen prosess. Den voksne påvirker barnet igjennom sitt nærvær og væremåte i deres møte med kunsten (Waterhouse, 2013, s. 173). Sosiokulturelt læringssyn innebærer at man er ansvarlig for sin egen læring, men at vi mennesker er sosiale vesen, som lærer best i samhandling med hverandre. Dermed blir det viktigste innenfor barns læring en felles sosial praksis og kommunikasjon imellom barn og voksne (Fredriksen, 2013, s. 71, 73).

1.4 Prosess eller produkt?

Før jobbet man gjerne med en "mester-svenn relasjon" hvor de lærte seg taus kunnskap, dette er kunnskap som ikke kan forklares eller skrives ned. Den må læres gjennom erfaring, og i samspill med andre erfarne, her etterlignet gjerne eleven lærerens arbeid og framgangsmåter (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 194). Denne imiterende håndverkstradisjonen kan man blant annet kjenne igjen i barnehagens arbeid med kunstfagene. Her skal barna reprodusere etter ferdige modeller. Selvsagt utvikler barna kunnskap om teknikker, virkemidler og form også igjennom denne arbeidsmetoden, samtidig som det gir personalet en rammemodell for

arbeidet. Problemet oppstår om det blir den gitte modellen som blir målet, og barna ikke tilbyr valgmuligheter hvor deres opplevelser, følelser, tanker og erfaringer får komme fram i arbeidet med kunst. Er arbeidet gitt på forhånd, består arbeidet av reproduksjon, Da mister vi det undrende og kreative i arbeidet fordi all oppmerksomheten vil være rettet mot hvor vellykket resultatet er (Bakke, Jenssen og Sæbø, 2011, s. 28).

Taus kunnskap får man igjennom erfaring, og den oppnås igjennom øvelse og praktiske handlinger. Man kan få den ved å lære seg bestemte ferdigheter, eller kunnskaper man har fått igjennom gjentatte ganger å jobbe med materialet eller verktøy, slik at man blir fortrolig med dem (Haabesland og Vavik, 2000, s. 17). I arbeid med materialet tre, oppdager man at treet ikke er et homogent og nøytralt materiale, men har en form for ”egenvilje”, som kan være vanskelig å arbeide med. I barnehagen bør barna møte ulike typer treslag for å kunne utforske og erfare hvordan de kan anvendes i skapende prosesser (Waterhouse, 2013, s. 70, 166). Et materiale vil i ulik grad kunne påvirkes av ytre forhold som varme, lys, manipulering. Kan være vanskelig å bare tenke seg til slike egenskaper, og man blir derfor avhengig av selv å være i fysisk nærkontakt med, og i ulik grad sanse og utforske materialet for å forstå det bedre (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 159). Fredriksen sier at førstehåndserfaringer er gull verdt i alt arbeid. For å kunne danne erfaringer er man avhengig av kroppens evner til å sanse, bevege seg og handle. Barna må være fysisk tilstedeværende og ha aktiv oppmerksomhet og vilje til interaksjon mot det som skal jobbes med for å oppnå erfaring. Kunnskap kan sitte i fingrene, og små barns kunnskap kan komme igjennom arbeid med sanser, erfaringer, følelser, fantasi, kreativitet og aktiv utfoldelse. Fysisk aktivitet og personlig engasjement er viktige pådrivere for kognitiv utvikling (Fredriksen, 2013, s. 22-25).

Risikofylt lek gjør det mulig for barn å strekke seg litt lengre, og prøve på ting de tidligere ikke har turt, og får dermed testet sine egne grenser. Igjennom den risikofylte leken lærer de hva de er i stand til å mestre, siden det finnes muligheter for fare. De oppnår kunnskap og erfaringer om hva som er trygt og ikke trygt, og hvordan de skal møte nye utfordringer uten å bli skadet (Sandseter, Hagen og Moser, 2014, s. 54-55). Sandseter har laget seks kategorier over hva hun ser på som risikofylt lek, hvorav den tredje er ”lek med farlige redskaper – som kan medføre skade, for eksempel øks, sag, kniv, hammer og tau” (Sandseter, 2013, s. 178).

Datteren min fikk sin første kniv da hun var 3 år. Selvsagt har hun skåret seg litt opp gjennom årene. Men det er også en viktig ting å få med seg i livet at litt blod ikke er så farlig (Falk, 2014, s. 9).

2. Metode

2.1 Valg av metode

Metode er måten vi velger å jobbe med, når vi ønsker å komme fram til en løsning på et gitt problem, og metoden man benytter seg av skal være til hjelp å belyse problemstillingen faglig. Det finnes to hovedmetoder å benytte seg av, og det er kvalitative metoder og kvantitative metoder. Den jeg har valgt å bruke er kvalitative metoder. Thagaard sier at bruk av denne metoden gir oss en nær kontakt med deltagerne, og viser oss prosesser og meninger som ikke er mulig å måle ved bruk av kvantitative metoder. Ved bruk av kvantitative metoder baserer man funnene sine på tall, diagrammer og antall. Man får et bredt felt og forske på, men mye konkret data. Mens i kvalitative metoder får man et mye smalere felt, men man kommer derimot mer i dybden ved at man inngår menneskelige relasjoner for å komme fram til dataen (Thagaard, 2018, s. 15-16). Jeg valgte å benytte meg av kvalitative metoder, fordi jeg ønsket å intervju folk som jobber i barnehage, om hvordan de benytter seg av spikking i hverdagen. Jeg trodde også at det fantes lite innsamlet data om dette fra før, som ville gjøre det vanskelig å benytte seg av den kvantitative metoden.

Jeg valgte tidlig å basere min bachelor på intervjuer og praksisfortellinger, fordi jeg havnet på ren 2 års avdeling siste års praksis. Jeg syntes det ville bli litt risikabelt og vanskelig å kunne gjennomføre observasjoner/prosjekt med denne barnegruppa, i tillegg til å fullføre de andre oppgavene man har i praksis. Derfor ble det intervjuer med erfarne pedagoger og andre kyndige jeg ønsket å basere min informasjon på. Jeg ønsket i første omgang å intervju friluftsbarnehager, eller samiske avdelinger, for å få mye godt stoff å jobbe med, som kan belyse litt ”hvem”, ”hva” og ”hvorfor” innen min problemstilling. Dessverre oppdaget jeg her at jeg var litt sent ute med å kontakte barnehagene, og at mange derfor var opptatt og takket nei. Det ble derfor litt utfordrende for meg, å finne intervjuobjekter som ønsket å stille opp, og jeg ble bekymret for om jeg fikk samlet inn noe data.

I tillegg til intervjuer og praksisfortellinger, ønsket jeg en liten prosjektbit med ”hva” man kan spikke sammen med barn, der jeg selv spikker og lager ulike ting for hånd, med naturmaterialer. For prosjektet kjøpte jeg inn en korrekt proporsjonert tollekniv og litt sandpapir, og råmaterialene fant jeg i skogen, med skogeiers samtykke. Hadde jeg i praksis havnet på en annen barnegruppe med litt større barn, ville ”hva” biten også omfattet ting som barna selv lagde og fikk til å lage.

2.2 Forberedelse og gjennomføring

Jeg bestemte meg tidlig for et tema innen ”kniv i barnehage”, men fant ut at å snevre det inn til ”spikking, hvem, hva & hvorfor?” ville spisse oppgaven mer, enn å omhandle alt av knivbruk i barnehagen. Jeg begynte derfor å sende ut mail til barnehager jeg følte var relevante, dette omfattet natur, friluft og gårdsbarnehager i tillegg til noen barnehager som hadde egne samiske avdelinger. I mailen beskrev jeg mitt tema, og min egen interesse for tema, og håpet dette var noe som barnehagene også interesserte seg for, og dermed ønsket å stille til intervju for. Mens jeg ventet på svar lagde jeg flere spørsmål som jeg ønsket å finne svar på, også ble intervjuguide dannet underveis i intervjuene.

Det viste seg at jeg var litt seint ute å ta kontakt med flere barnehager, og over 10 barnehager takket nei til å stille til intervju. Jeg hadde sett for meg at det var mye lettere å få til å arrangere intervjuer, enn det det viste seg å være. Jeg måtte dermed se etter andre løsninger for å kunne samle inn relevant data. Jeg fikk til slutt gjennomført et intervju med en godt etablert kvinnelig pedagog og en kvinnelig høyskolelektor med kunstfaglig bakgrunn fra Dronning Maud Minnes Høyskole. Begge disse intervjuobjektene er relevante for temaet på hver sin måte, og er derfor blitt et strategisk utvalg fordi de representerer ulike egenskaper som jeg er ute etter å finne mer informasjon om (Thagaard, 2018, s. 56). Jeg prøvde meg også på å besøke et husflidslag for å bedre dokumentere det gammeldagse synspunktet på spikking og verdiene som ligger der, men de hadde dessverre ikke noe relevant informasjon å gi meg, da de baserte seg mest på den gamle håndverkssiden for kvinner som omhandlet sying og strikking.

Under gjennomføringen på intervjuet med pedagogen møtte jeg opp i barnehagen med spørsmål og data. Jeg informerte pedagogen om de nye retningslinjene når det kom til anonymisering og samtykke muntlig, og hvordan hun selv ønsket å bli omtalt i bacheloren. Jeg begynte intervjuet så med å starte med ett av spørsmålene jeg hadde skrevet ned tidligere og lot deretter samtalen lede meg inn på neste spørsmål som kunne oppstå ut ifra hennes svar. Når jeg merket at jeg hadde fått det jeg trengte fra det området, gikk jeg over til et annet nedskrevet spørsmål. På denne måten fikk jeg oppmuntret informanten til å utdype svarene hun ga meg, og at det hun sa var viktig for meg. Mine hovedspørsmål fikk også informantens erfaringer og synspunkter til å komme på overflaten ut ifra svarene hun ga meg, og den samtalen vi hadde. (Thagaard, 2018, s. 96) Dagen etter intervjuet jeg høyskolelektoren med kunstfaglig bakgrunn, siden dette intervjuet kom så tett på det første, prøvde jeg å finne ut

hennes synspunkter og meninger om de spørsmålene og følelsene jeg hadde fått fra intervjuet dagen før. Siden høyskolelektoren selv hadde intervjuet flere pedagoger og assistenter om dette temaet tidligere, fikk jeg også litt dybde i svarene ut ifra hvordan flere barnehager benytter seg av spikking. Så derfor ser jeg på samtalen med pedagogen som det å gå i dybden i en barnehage, og samtalen med høyskolelektoren på å få et bredt syn på overflaten av flere barnehager. Begge intervjuene ble derfor svært nyttige på to ulike måter.

I ettertid har jeg vurdert om jeg trenger flere intervjuer eller om disse to gir meg nok dybde. Jeg var allerede sent ut, og visste det ville bli vanskelig å få organisert flere intervjuer i barnehager, men hadde andre muligheter. Jeg prøvde blant annet å besøke husflidslaget i Trondheim, men der sa de dessverre ifra om at spikking og sløyd var noe de hadde lite stoff og erfaring med, i alle fall hos dem. Jeg hadde også tilbud om å kontakte en mannlig høyskolelektor som jobber mye med sløyd på ungdomsskolenivå. Jeg valgte å ikke benytte meg av dette tilbudet, i frykt for å rote meg bort fra temaet mitt og begynne og diskutere kjønn og kjønnsroller når det kommer til håndverksarbeid.

2.3 Analyseprosessen

Jeg noterte på pc under begge intervjuene, med tillatelse fra informantene. Jeg noterte ned ting som ble sagt av motpartene i stikkordsform, slik at jeg lettere kunne gå tilbake og se hva informanten mente om temaet, ut ifra det vi pratet om. Notatene fra begge intervjuene ble veldig muntlig skrevet, og måtte derfor renskrives litt. Spørsmålene jeg på forhånd hadde skrevet ned, omfattet godt over 10 forskjellige temaer om hvorfor man blant annet skulle drive på med spikking i barnehagen. Etter intervjuene så jeg hvilke spørsmål jeg hadde fått gode utfyllende svar på, og hvilke som det fantes lite informasjon og hente på. Noen av temaene gikk også litt inn i hverandre, og jeg fikk derfor kortet det ned til 4 temaer som kunne romme flere ting jeg har ønsket å se på, og som vi kom innpå gjennom intervjuene.

Elimineringsmetoden jeg har gått for kalles induktiv tilnærming, og da er mine temaer basert på den informasjonen jeg har samlet inn fra informantene (Johannesen, Tufte & Christoffersen, 2010, s.174). Det er også fordelen med å benytte seg av kvalitative metoder, at hele metodeopplegget er preget av fleksibilitet som gjør det mulig å endre på utformingen i løpet av undersøkelsesprosessen ut ifra de erfaringene vi gjør oss og de utfordringene vi møter underveis (Thagaard, 2018, s. 16). Ved at jeg fikk konkretisert temaene mine, gjorde det skrivejobben lettere, og jeg kunne skrive en mer sammenhengende tekst med flere temaer flettet sammen, i stede for å stykke opp teksten i veldig mange ulike temaer.

2.4 Metodekritikk

Når man bedriver forskning, er det viktig at man forholder seg til enkelte retningslinjer slik at teksten blir troverdig, og når vi prater om troverdighet kommer vi inn på Thagaards to begreper reliabilitet og validitet. Reliabilitet er vurdering av min pålitelighet som forsker innenfor dette temaet, og hvorvidt en annen forsker ville fått de samme svarene og dratt den samme konklusjonen ved å gjøre den samme undersøkelsen (Thagaard, 2018, s. 201-202). Derfor har jeg prøvd å vise til hvordan jeg har forberedt meg, og arbeidet med materialet jeg har samlet inn, slik at eventuelle andre forskere vet hvordan jeg har jobbet og hvilke framgangsmåter jeg har benyttet meg av. Jeg har som tidligere nevnt benyttet meg av kvalitative metoder, som kjennetegnes ved at den vitenskapsteoretiske fortolkningsrammen danner grunnlaget for den forståelsen vi utvikler underveis i forskningsprosessen. Derfor blir teksten ikke bare teoretisk, men også basert på min egne tolkninger på hvordan jeg tolker dataen og den betydningen dataen har for meg (Thagaard, 2018, s. 19). Da vil det teoretisk sett være umulig for en annen forsker å oppnå nøyaktig de samme svarene som meg. Men man kan uansett oppnå den samme konklusjonen. Noe som jeg har gjort, som kan gjøre det enkelt for en eventuelt annen forsker, er at jeg har basert forskningen min på intervju med voksne, en pedagog og en høyskolelektor. Voksne er gjerne forutsigbare i sine svar, og endrer ikke meningene sine fra dag til dag. Hadde jeg intervjuet barn om temaet spikking, kunne de den ene dagen sagt at spikking er kjempegøy og interessant, og dagen etter sagt at det er farlig og skummelt, dette fordi barn ofte svarer ut ifra det som opptar dem her og nå, og dette kan endre seg fort. Intervjuet er nemlig avgjørende, og her spiller tid, rom, dagsform og interesser inn til både intervjuer og informanter. Noe som også er grunnen til at jeg valgte å benytte meg av voksne informanter.

Validitet tilsvarer gyldigheten av de tolkningene jeg som forsker har kommet fram til, og man bedømmer dette ut ifra om resultatene av undersøkelsen, stemmer overens med virkeligheten vi har studert (Thagaard, 2018, s. 204).

Jeg prøver å gi gode begrunnelser på konklusjonene jeg trekker, ved å forklare hva mine informanter sa, og hva jeg har funnet av teori. Det blir min tolkning av helheten mellom disse som til slutt vil bli stående. Andre har kunne kommet til å tolke resultatet annerledes, ut ifra sine egne forutsetninger og meninger.

Under en undersøkelse, kan man velge å bruke metoder som kan gi feilkilder. Jeg valgte å benytte meg av intervju av voksne personer, en pedagog som jobber med barn og en

høyskolelektor som jobber med spikking. Under intervjuer kan informanten fortelle meg ting hun tror jeg ønsker å vite, ut ifra at jeg har sendt informasjon om temaet mitt på forhånd. Derfor kan informantens personlige meninger forsvinne. Jeg kan også ha dårlig kjemi med informanten, som gjør at det blir vanskelig å få til en god samtale der man oppmuntrer informantene til å utdype sine svar, eller gi sine personlige meninger (Thagaard, 2018, s. 95). Her føler jeg selv at jeg var heldig og fikk mye god informasjon, mens informantene kan selv sitte igjen med en annen følelse. Siden det er nye personvernregler av året, var det ikke mulig for meg å ta lydopptak av samtalen og dermed transkribere dette senere. Det gjør at noe kontekst eller helhet fra samtalen kan ha falt bort fordi jeg ikke noterte det, eller glemte den fulle betydningen av et ord eller et sitat som ble sagt. Når det ikke finnes lydopptak eller transkripsjoner er det også vanskelig å i ettertid finne gode sitater som informantene kom med, og ting kan derfor lett bli glemt eller utelatt. Jeg hadde også to intervjuer på relativt kort tid, og på denne måten rakk jeg ikke å gå nøye igjennom spørsmål og svar før intervju nummer to, noe som kunne ha påvirket intervju nummer to, om det hadde kommet noe senere. Likevel hadde jeg det første intervjuet friskt i minne når intervju nummer to kom dagen etter, så om det er positivt eller negativt at intervjuene var så tett at jeg ikke gjennomgikk materialet imellom blir et vanskelig spørsmål å bevare, men noe man kan tenke på til neste forskning.

2.5 Etikk

Under forskning kan man ikke bare tenke på resultater, man må også ha en etisk bevissthet for å best ivareta informantene sine. En kvalitativ forskning er avhengig av en form for nærhet til informantene, og da blir det viktig å fremheve prinsippet om respekt for menneskers privatliv, deres anonymitet og deres rett til selv å bestemme om de ønsker å delta eller ikke delta (Thagaard, 2018, s. 60).

Jeg valgte å ha intervju, og da er det krevd at informantene skal samtykke før intervjuet starter. Her hadde jeg kontaktet den pedagogiske informantene på telefon, for å få bekrefte at vedkommende ønsket å stille til intervju. Før intervjuet startet fortalte jeg informantene at det var nye personverns regler, og at jeg kun trengte muntlig samtykke, og at skriftlig samtykke nå var borte. Disse nye reglene har trådd i kraft slik at informantene skal føle seg sikker på å bli helt anonymisert i oppgaver. Jeg avklarte også med informantene hvordan hun ønsket å bli benevnt med tittel i forskningen, hvor hennes yrkestittel ”pedagog” ble valgt. Den andre informantene, høyskolelektoren med kunstfaglig bakgrunn kontaktet jeg på mail, og presenterte meg og min problemstilling, og dermed spurte om hun var interessert i å stille til

intervju. Også her ble det gjennomført muntlig bekreftelse, og en bestemmelse av hvordan hun ønsket å bli omtalt i forskningen. Her ble det valgt ”høyskolelektor med kunstfaglig bakgrunn”, fordi hun syntes det var relevant å få med hennes bakgrunn innen kunst, da hun var kunstner i bunn og lærer på toppen. Etter endt intervju avtale jeg også med begge informantene at de skulle få tilsendt forskningen når den ble ferdig, slik at de kunne se resultatet av deres samarbeid, men også at deres integritet er blitt ivaretatt samtidig som at de er blitt riktig anonymisert. Jeg har derfor prøvd å være etisk i min fremstilling av resultatene slik at både informantene og det faglig perspektivet er godt synlig (Thagaard, 2018, s. 205).

3. Hva?

Hva kan man egentlig spikke sammen med barn? Her har jeg selv spikket ulike ting, som kan være til hjelp når man skal spikke sammen med barn.

Bestikk:

Bestikk kan lett forenkles, slik at det er mulig for barn å lage det. Det trenger kun å fungere til sitt bruk, å få i seg mat med. Jo flinkere barna blir til å spikke, jo mer detaljer kan man legge til, slik som kløversymbolet jeg har laget på disse.

Klesknagg

En klesknagg kan være så enkel eller så vanskelig som man selv ønsker. Her må man lete litt for å finne det perfekte emne. Når man har det, er det helt opp til skaperen hvor mye, eller lite detaljer man ønsker, og om man ønsker barken av eller på.

Skurespill

Her kan man lage sitt eget instrument, ved å dra den ene pinnen over pinnen med rillene. Hvor tett og dyp rillene er, vil gi effekt på lyden. Her kan man lage et lengre prosjekt med å blande inn flettekunst, og senere jobbe med musikk.

Sprettert

Den gode gamle spretterten går også mye ut på å finne et korrekt emne. Så står man fritt til å spikke og dekorere så mye som man selv ønsker. Velger man et for svakt emne kan spretterten knekke når den skal brukes. Min sprettert er hakke for tynn, og vil stå i fare for å knekke.

Fjøl

En fjøl blir litt mer sløyd enn spikking. Men man har alltid bruk for spikking i prosessen, ved å forme kanter og hjørner. Man kan også dekorere den. Denne fjøla ble laget av meg tidlig på barneskolen. Du ser også at jeg har brukt brenn penn for å skrive inn mitt eget navn.

Kongledyr

Kongledyr er en fin prosess, her samler man kongler og pinner i skogen. Når man kommer tilbake kan man sette dem sammen. Her må man spikke til spisser på pinnene for å få dem til å sitte i kongla. Det er en enkel prosess som krever finmotorikk

Minkepinnen

Minkepinnen er en pinne som barna får spikke helt fritt på. Her er eneste målet at barna skal lære seg å spikke, og prøve ut ulike teknikker. En minkepinne blir kun ferdig hvis den blir spikket helt opp. Derfor er minkepinne et prosessarbeid, der resultatet ikke er det viktige. Minkepinnen vil du høre mer om i drøftingsdelen.

4. Funn og drøfting

I denne delen av oppgaven skal jeg drøfte mine funn i lys av teorien i teorikapitlet. I metodekapitlet nevner jeg at jeg besluttet å gå inn på 4 temaer som jeg synes omfatter problemstillingen ”Spikking i barnehagen, hvem, hva og hvorfor” godt. Det er disse 4 temaene jeg skal gå inn på nå.

4.1 Kniven og treet

4.1.1 Hvem?

Hvem er det som får bruke kniv? Var noe av det første jeg spurte informant 1, pedagogen om. ”alle” svarte hun ganske kjapt. Jenter som gutter ble oppfordret til å bruke kniv hos dem, men det er helst forbeholdt de to eldste årskullene 4-5 åringene. Hun forteller videre at det ikke er noe fast mønster på hvem som lar barna arbeide med kniv. Her er pedagoger, assistenter og barne- og ungdomsarbeidere veldig likestilt. Informant 2, høyskolelektoren med kunstfaglig bakgrunn sier at spikking i barnehagen er mer utbredt en man kanskje forventer, men at det er vanskelig å si nøyaktig hvor mange som får drive med spikking i barnehagen. Igjennom teorien jeg har sett på, har det kommet fram lite informasjon om det er gutter eller jenter som bør holde på med spikking. Waterhouse (2013) sier derimot at alle barn bør få prøve seg på spikking og dermed bli kjent med materialet tre (Waterhouse, 2013, s. 165).

4.1.2 Hvorfor?

Videre spør jeg hvor ofte de spikker. Informant 1 svarer at de dessverre ikke spikker like mye nå, som før. Når vi prøver å komme i buns på hvorfor denne aktiviteten var mer vanlig før, enn nå svarer hun ”vet ikke helt hvorfor spikking har forsvunnet, men det er mye som skal gjøres hele tiden, så det blir bortprioritert. Det å være på tur og bare holde på med en aktivitet har vi nesten ikke tid til lenger” (Informant 1, 10 april 2019). Her tenker hun på møter som skal holdes, pauser som skal gjennomføres, og planlagte aktiviteter for barna som man skal komme igjennom. Alt dette gjør at for dem blir det ikke nok tid til å sette seg ned og bare spikke litt. Å spikke krever tid, det peker Moslet og Bjørkeng (2004) på når de sier at spikking er et arbeid som krever tid og tålmodighet, at man bare setter seg ned og holder på med et stykke arbeid. Det gir et pust i bakken og spillerom til å skape de gode samtalene oss imellom, fordi vi ikke er for opptatt (Moslet og Bjørkeng, 2004, s. 16). Det inntrykket jeg får her er at barnehage hverdagene nå er for travle, med for mange krav og mål som skal gjennomføres ut ifra rammeplan, årsplan og møter i barnehagen. Slik at en enkel aktivitet som spikking faller

bort, på bakgrunn av travle hverdager, selv om det lett kan falle inn under flere fagområder i rammeplanen.

4.2 Gjenbruk og tradisjoner

4.2.1 Hvem?

Informant 1, sier bestemt at hun ikke er noe særlig fan av halvfabrikater og andre ”fine” produkter som ofte blir brukt i kunstaktiviteter. Barnehagen har en streng økonomi, og da ser hun ikke vitsen i å bruke store deler av denne på å kjøpe dyre produkter som ikke gir like mye tilbake til barna, som bruken av naturmaterialer gjør. Her bruker hun selv det naturen har å by på i mange av sine kunstaktiviteter for barn, og nevner blant annet at de til jul lagde fuglemat av fett og frø, hvor barna fikk spikke en sittepinne til fuglen som de puttet inn i fuglematen. Det er et billig, økonomisk og bærekraftig prosjekt å ha sammen med barna. Når det kommer til viktigheten av å velge bort plast og ferdigprodukter finner vi mange teoretikere som støtter opp om dette. Det er viktig å ta tilbake naturmaterialenes plass i barnehagen for å gi barna en forståelse for sammenhengene i naturen, samtidig som det kan gi stor mestringsopplevelse og utfordringer (Waterhouse, 2013, s. 89). Dette er en jobb jeg føler alle som jobber i barnehagen må gå sammen om. Rammeplanen sier at ” Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn.”

(kunnskapsdepartementet, 2017, s. 10). Ved å kutte ut halvfabrikater av plast og andre forurensende materialer, og heller ta med barna ut for å finne ting ikke bare er et økonomisk og bærekraftig valg, men også forsterker kunstopplevelsen og tilhørigheten barna må få til prosjektet.

4.2.2 Hvorfor?

”Naturmateriale har mye større preg av barns intensjoner og erfaringer. Kan prisen på materialene ha noe med hvordan personalet forvalter det, og gradens av barns medvirkning?” (informant 2, 11 april 2019). Informant 2 er redd for at de dyre materialene som mange barnehager benytter seg av, hindrer barn i å utforske, fordi vi voksne kanskje kan være sparsommelige med materialet, eller lager faste fremgangsmåter på hvordan resultatet skal bli. Dette utsagnet er veldig likt det Bakke, Jenssen og Sæbø skriver (2011), hvor de sier at en ferdig mal vil drepe det undrende og kreative som barnet har å komme med (Bakke, Jenssen og Sæbø, 2011, s. 28). Kanskje vil altså bruken av naturmateriale fremme det kreative og iboende i barna, og lokke ut deres indre kunstner fordi materialet gir en mye større frihet siden det ikke ligger noe økonomisk tap bak et ”dårlig” resultat.

Jeg tror at mange barn velger det de velger fordi det har en estetisk interesse for dem. De velger kanskje en bestemt pinne eller en stein fordi den tiltaler dem mer enn andre steiner og pinner. [...] dette er verdier som voksne må anerkjenne hos barn. Dette er valg som barn gjør, og som skal telle. Barn skal medvirke, og da må i alle fall det de selv bringer inn i barnehagen få betydning. (Waterhouse, 2013, s. 165)

Det som Waterhouse sier her, støtter nettopp det at naturmateriale skaper en tankeprosess hos barna, der det er deres meninger om vakkert, kreativt og spennende som kommer til overflaten. Barns medvirkning er en stor og viktig del av rammeplanen, ”Barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge for medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov” (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 27). Her vil altså en god måte å få barns medvirkning inn i kunsten bli å ta de med ut å sanke sine egne materialer, som de senere kan uttrykke seg med. Informant 2 sier at vi må ha troen på det kompetente barnet, og at hun igjennom sine prosjekter med barn har sett at det er lite som blir opp til tilfeldighetene når barna helt selv får bestemme hvordan et kunststykke skal være. Dette får man se om man går tett på, og er til stede under prosessen sammen med barna. Her sier hun også at når hun spurte barna, kunne de forklare hvorfor de tok de valgene som de gjorde, og at det var en grundig tankeprosess både i valg av materiale, og hvordan materialene skulle brukes sammen.

Informant 1 sier hun ser på spikking som en kulturarv, noe alle kunne før i tiden, men som nå forsvinner mer og mer. Hun mener det er viktig å ta vare på spikketradisjonen, og fikk igjennom intervjuet lyst til å ta fram spikkekniven igjen, nå som hun ble minnet på den. Informant 2 ser på spikking som en kulturarv som ble ført vider fra generasjon til generasjon og som var en viktig kunnskap å ha i form av selvhjelp. Hadde man behov for noe som manglet, kunne man spikke det selv fordi man hadde kunnskapen. At spikking og trearbeid er en gammel tradisjon kommer godt fram i flere av teoriene jeg har nevnt. Bakke, Jenssen og Sæbø (2011) sier at igjennom kunsten kan vi la barna bli kjent med kulturarven sin, og bli kjent med sine egne røtter (Bakke, Jenssen, Sæbø, 2011, s. 40). Spikking og trearbeid er en tradisjon vi har hatt lenge, og som har holdt seg godt fram til i dag, og det er viktig å ta vare på videre for å ivareta historien vår (Haabesland og Vavik, 2000, s. 24).

4.3 Barnehagelærers rolle

4.3.1 Hva?

Informant 1 forteller at det er viktig at den voksne har nok tid, når man skal sette i gang en spikkeaktivitet. ”Alle barna trenger en del veiledning, og spesielt nå som vi spikker så sjeldent. Å da må vi vite at vi har tid til å sette oss ned å være der for dem” (Informant 1, 10. April 2019). Hun sier også at foreldreveiledning er en viktig ting her. Noen foreldre kan være bekymret for at barna skal håndtere kniv, mens andre ikke ser nytteverdien av det. Da er det viktig å forklare foreldrene prosessen de går igjennom, og de gode samtalene som oppstår. Informant 2 synes at de voksne i barnehagen skal slippe ungene litt mer fri, og ikke ha så mye voksenstyrte aktiviteter. Legg opp til noen erfaringsaktiviteter, det er mulig også innen spikking, slik som for eksempel minkepinen. Der går alt ut på at barna spikker slik de vil, så mye de vil, til de ikke vil lenger. Uten at noen har noe mål om at det skal bli noe, eller at det endelige produktet må rammes inn. Rammeplanen (2017) sier; ”Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk” (kunnskapsdepartementet, 2017, s. 50), og det er det mulig å gjennomføre med spikking. Moslet og Bjørkeng sier at det er viktig at barnehagelærer legger opp til situasjoner som skaper rom for gode samtaler, slik som spikking. Situasjoner som gir barna tid og rom til å holde på med et stykke arbeid, uten å skulle bli forstyrret av andre aktiviteter og andre gjøremål. Det er når barnehagelæreren klarer det, at man får se de gode samtalene blomstre imellom barna (Moslet og Bjørkeng, 2004, s. 16). Informant 1 sier at rutiner er viktig når man arbeider med kniv. Hun har god kontroll på beredskapsplaner, i tilfelle noen skulle skade seg. ”jeg har tidligere opplevd at ei jente måtte på legevakta å sy/stripse. Men utenom det har vi aldri hatt noen alvorlige skader på grunn av spikkeaktiviteter” (Informant 1, 10.04.19). Hun forteller videre at de har etablert regler for hvordan spikking foregår. De har et fast spikkeområdet, barna må sitte når de bruker kniv. Når de reiser seg, eller ikke holder på med spikking må kniven være i slira. Når knivene begynner å bli sløve, kastes dem for å unngå skader ved bruk av sløve kniver. Også Falk (2014) sier det er viktig med en skarp kniv, fordi dette forhindrer mye skade. Da en sløv kniv volder mye mer skade enn en skarp kniv (Falk, 2014, s. 12).

4.3.2 Hvorfor?

Når jeg spør hvorfor det er viktig at barnehagelæreren er åpen for, og legger opp til spikkeaktiviteter får jeg raskt svar;

Barnehagen skal være et utgangspunkt for å skape ringvirkninger og se barn som ambassadører. Barn vet ikke hva de liker, før de har fått prøvd det ut. Ved å få øynene opp for nye interessante aktiviteter vil barna bli ambassadører som kan påvirke hjemme og i sine felt om de får en interesse for det. Å da blir det kanskje mer vanlig å spikke hjemme også (informant 2, 11.04.19).

Når jeg gikk på barneskolen, fikk vi holde på mye med sløyd og arbeidet med spikking. Her lagde vi skjærefjøl (bilde ligger under kapitlet hva), fuglehus og spikket pinner. Vi hadde ofte med oss kniv på tur og spikking var en sentral del av kunstfaget. Min lillesøster kommer 9 år etter meg, og gikk på den samme skolen. Hun fikk ikke jobbet med sløyd, og kniv i skolesammenheng, fordi sløydalen er omgjort til klasserom. Kunstaktivitetene blir begrenset til maling og forming. Heller ikke når skolen skal på skitur pakker hun med seg kniv i sekken. Den største forskjellen på meg og søsteren min blir da at jeg liker å jobbe med kniv og spikking den dag i dag. Jeg liker å kunne skape og forme noe med hendene mine, uavhengig av om resultatet blir fint eller ikke. Jeg synes det er morsomt å kunne spikke min egen pølsepinne når jeg er på tur. Hun liker å male, hun kan sitte lenge å male, blande farger og skape bilder. Dette går rett på det informant 2 nevner, at vi får en interesse basert på det som vi blir introdusert for. Ingen får en interesse for spikking hvis de aldri har holdt en kniv eller fått prøvd å jobbe med tre. Det må introduseres for dem, og da får de kanskje en egeninteresse for å jobbe videre med dette. Her synes jeg at jeg selv og min søster er gode eksempler. Jeg ble introdusert for sløyd, og liker den dag i dag å spikke imens hun ble introdusert for maling og liker å skape malerier. Haabelsland og Vavik (2000) sier at vi blir fortrolige med noe etter gjentatte ganger å ha omgått det (Haabelsland og Vavik, 2000, s. 17). Så ingen er fortrolig med noe før de har prøvd det, eller blitt kjent med materialet. Noe som tar oss tilbake til informant 1

Jeg tror de yngre pedagogene er litt mer opptatt av trygge aktiviteter, og glemmer litt den risikofylte leken. De tenker mye på hva som kan gå galt, kanskje fordi de ikke er bekvem med spikking selv. Er man trygg selv, blir man trygg videre til barna. Er vi redde tar vi det vekk fra barna. Jeg er sikker på at pedagoger og barnehagefolk gjør det de er tryggest på selv. De som synger og kan sang synger mer, de som liker friluftsliv tar med barna ut (Informant 1, 10.04.19).

Det informant 1 sier her, er at for å bedrive spikking i barnehagen trenger vi trygge voksne. Det er flere teoretikere også enig i. Waterhouse (2013) nevner at alle barn bør få prøve seg på

spikking sammen med trygge voksne som har tilrettelagt godt. Hun sier videre at for å skape trygghet, kan man snakke sammen i personalet å øve og prøve ut aktivitetene i et fellesskap med de andre voksne for å kunne bringe det trygt inn i barnehagegruppen (Waterhouse, 2013, s. 165). Mange er jo redde for spikking på grunn av risikoen for å bli skadet, og da må vi se på hvorvidt risikofylte aktiviteter er viktig eller ikke for barn. Rammeplanen sier blant annet ”opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer” (kunnskapsdepartementet, 2017, s. 49). Det å skulle håndtere kniv i spikkesituasjon vil jeg se på som en kroppslig utfordring, fordi det går på øye-hånd koordinasjon, og defineres som en av områdene innenfor finkoordinasjon. Sandseter (2014) sier at å tilby barn risikofylt lek, gir dem muligheten til å strekke seg litt lenger på egne premisser. Tørr de eller tørr de ikke? (Sandseter, Hagen og Moser, 2014, s. 54-55). Her vil barna oppleve mestringsfølelse ved å selv oppnå de målene de har. For noen vil det være å spikke en pølsepinne, for andre kan det være å tørre å dra ett drag med kniven langs pinnen. Spikkeaktiviteten kan lett tilpasses alle ferdighetsnivå og gjør det muligheter for å alle å utfordre seg, og oppnå mestring på egne premisser.

Barnehagelærere har en rammeplan å forholde seg til, og i 2017 fikk vi en ny rammeplan, og hvis vi ser på forskjellen på den nye og gamle rammeplanen ser vi noe vesentlig som har blitt endret.

Barnehagen må gi barn mulighet til å oppleve kunst og kultur og til selv å uttrykke seg estetisk. Å være sammen om kulturelle opplevelser og å gjøre eller skape noe felles, bidrar til samhörighet. Barn skaper sin egen kultur ut fra egne opplevelser. Gjennom rike erfaringer med kunst, kultur og estetikk vil barn få et mangfold av muligheter for sansing, opplevelse, eksperimentering, skapende virksomhet, tenkning og kommunikasjon. Fagområdet omhandler uttrykksformer som billedkunst og kunsthåndverk, musikk, dans, drama, språk, litteratur, film, arkitektur og design. Formidling av kunst og kultur bidrar til å skape fortrolighet med og tilhörighet til kulturelle uttrykksformer (kunnskapsdepartementet, 2011, s. 36).

Her ser vi den gamle rammeplanen liste opp flere ulike ting som fagområdet KKK omhandler, og som man må jobbe med. Men nå man ser på den nye rammeplanen ser man en endring her.

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhörighet, deltakelse og eget skapende arbeid. I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til

utforskning, fordypning og progresjon. Barna skal støttes i å være aktive og skape egne kunstneriske og kulturelle uttrykk. Barnehagen skal legge til rette for samhörighet og kreativitet ved å bidra til at barna får være sammen om å oppleve og skape kunstneriske og kulturelle uttrykk (kunnskapsdepartementet, 2017, s. 50).

Her ser vi at det har blitt en mye større valgfrihet for hva man kan jobbe med innenfor KKK faget, som for mange er veldig bra, og åpner opp for frie tøyler hos pedagogene. Det gjør det også lett å luke bort aktiviteter som spikking, fordi rammeplanen ikke nevner sløyd eller trearbeid med ett ord. Og da blir det gjerne forbeholdt de som har erfaring innenfor temaet som jobber med det, mens andre kanskje glemmer at det er en ting som kan jobbes med.

4.4 Prosess eller produkt?

Halve moroa er å gå i skogen og se etter emner. Det er som å være Askeladden i eventyret, der en med trent øye finner emner til krakk, sledemeier eller kroker. Et emne skal kanskje få stå og godgjøre seg et par år til, mens et annet kan høstes der og da. Å gå i skogen på emnejakt er en spennende øvelse der en kanskje ikke finner akkurat det en leter etter, men alltid noe som kan brukes (Falk, 2014, s. 23).

Spikking er så mye mer, enn bare å oppnå ett endelig produkt. Som Falk skriver er det en prosess. Man må først på skattejakt etter naturmaterialer, hvor man må bedømme hva som er egnet til å bli hva, før man kan sette i gang med selve spikkingen. Informant 1 sier at hun sammen med barn ofte er ute på jakt etter naturmaterialer de kan bruke til kunstaktiviteter, og at dette gjør at barna får et mye større engasjement for det de jobber med, og at det de lager får en stor verdi. Ved at barna får være med å velge ut materialet selv, i ett hav av muligheter vil det gi materialet en form for verdi for barna som i stor grad vil påvirke dem i bruken (Bråten og Kvalbein, 2014, s. 159). Waterhouse (2013) peker også på at vi voksne må se at de materialene barna selv velger, og bruker tid på å finne vekker noe estetisk i dem, og at dette bør oppmuntres og jobbes videre med som en prosess (Waterhouse, 2013, s. 165).

Jeg spurte informant 1 om hva de lagde når de først drev med spikking, og da fikk jeg til svar ”de spikker for det meste minkepinner. Det er viktigere at de lærer seg teknikker og farene ved bruk av kniv enn at vi skal få et ferdig produkt. Dessuten blir de ganske stolte av minkepinnene sine, tross alt!” (informant 1, 10.04.19). Det syntes jeg var et veldig fint utsagn, som viser at her ser barnehagelæreren viktigheten av prosessen framfor et resultat. Det at barna mestrer hvordan å holde en kniv og forme treet slik de ønsker gir stor mestring, og er nyttige teknikker å ta med seg videre til senere arbeid med kniv og spikking. En minkepinne

blir ikke mye å henge opp på kjøleskapet til foreldrene. Informant 2 sier noe om at foreldreveiledning kan være nyttig, i den sammenhengen at foreldrene kanskje ikke alltid ser nytteverdien i det som barnet har skapt. Her sier hun at det er viktig å snakke om erfaringene til barnet, og ikke produktet. Forklare den gleden som ligger bak arbeidet, og da bruker produktet ofte å få en ny verdi også for foreldrene. Skulle nemlig barnehagen basere seg på ting som alltid skal bli et ferdig produkt, som skal se ut på en bestemt måte dreper man litt av kreativiteten som barna har i seg, og det undrende i prosessen forsvinner. Da er det viktigere å jobbe for å få skapende barn, og bygge opp under deres fantasi og undring enn å måle hvor vellykket resultatet blir (Bakke, Jenssen og Sæbø, 2011, s. 28).

Det er masse barna kan lærer igjennom å få drive med spikking. De får dannet seg mange erfaringer om blant annet sikkerheten og bruk av kniv, og de lærer en god del om treet som materiale. Jeg har selv spikket en del opp igjennom barndommen og jeg har svært få ferdige resultater og vise til. Det var stort sett pinner som ble spikket på, også senere kastet jeg dem ifra meg. Enda i dag husker jeg hvor mye jeg spikket, og gleden jeg hadde når jeg holdt på. Fordi jeg fikk lov, fordi jeg fikk prøve og fordi jeg ble flinkere. Uten at jeg den dag i dag er noen begavet spikker. Ved at barna får ha voksne rollemodeller som har en form for kompetanse innenfor spikking, som viser dem tillitt til å få prøve seg, vil barna lære reglene for spikking og hvorfor sikkerhet er viktig (Frisch, Letnes og Moe 2018, s. 166).

Hvis jeg skal se på spikking som prosess i syn av rammeplanen, ser jeg at det er flere fagområdene som vil gå inn under spikkeaktiviteten. Rammeplanen sier blant annet ”Personalet skal sørge for progresjon gjennom bevisst bruk av materialer, bøker, leker, verktøy og utstyr og gjøre disse tilgjengelig for barna” (kunnskapsdepartementet, 2017, s. 44). Her kan vi begrunne spikking med at barna får en progresjon innenfor bruk av ulike materialer og verktøy. Prosessen med å sanke materiale vil gå på kryss av flere fagområder, det samme vil den finmotoriske øvelsen spikking er, gjøre. Noen kan se på spikking som en håndverksaktivitet innenfor kunst og håndverk, men når vi faktisk ser i rammeplanen kan det begrunnes og forklares som så mye mer. Informant 1 sa at hun ikke helt skjønner hvorfor spikking har kommet bort så mye som det har, fordi det er så lett å begrunne aktiviteten med rammeplanen, og at denne tradisjonen så absolutt ikke er utdatert den dag i dag, i forhold til det vi finner når vi ser i rammeplanen.

5. Konklusjon

I denne bacheloren har jeg belyst temaet spikking i barnehagen. Jeg har gjennomført intervjuer med en pedagog og en høyskolelektor med kunstfaglig bakgrunn. Jeg har gått igjennom relevant teori og drøftet mine funn fra intervjuene i lys av teorien. Jeg har sett på både kniven og treet, gjenbruk og tradisjoner, barnehagelærerens rolle og prosess eller produkt som temaer innenfor problemstillingen min ”spikking i barnehagen: hvem, hva og hvorfor” for å kunne gi oppgaven en dybde, og i tillegg ivareta og spille videre på den dataen jeg fikk samlet inn fra mine informanter.

Spikking i barnehagen byr på både utfordringer og muligheter. En av utfordringene blir å bestemme seg for hva man egentlig kan spikke sammen med barn. Her må man som pedagog se muligheter framfor problemer. Alt barna arbeider med trenger ikke å bli til ferdigstilte produkter. Det er prosessen i arbeidet som er det viktigste, og barna vil få mye igjen ved å spikke minkepinner, selv om det finnes et hav av muligheter der ute for barna å lage.

Spikking er en gammel tradisjon, og tradisjoner er det viktig å ta vare på. Men vi lever i ett annet samfunn nå, enn før. Et samfunn med andre problemer og hverdagssituasjoner. Hverdagene, også for barna i barnehagen er preget av tettpakkede skjemaer med ting som skal gjennomføres, noe som resulterer i lite tid til å holde på med enkelte ting, som for eksempel spikking. Kanskje er det viktig at vi roer ned, og tar oss tiden til å sette oss ned med barna, og bare jobbe med et stykke arbeid uten og la oss styre for mye av tiden og klokka på vegg.

I løpet av prosessen har jeg fått en mye større forståelse for hvordan spikking foregår i barnehagen, å hvilke utfordringer og fordelene dette gir. Jeg tror det er viktig å kunne roe ned, å ta opp igjen de gamle tradisjonene som spikking. Ved å rydde litt plass på timeplanen legger man opp til gode samtaler imellom barna, hvor de får arbeide og utvikle erfaringene sine. Ved å også gi den gamle spikketradisjonen en ny og større plass i barnehagehverdagen får man tenkt miljø ved å kutte ned plastforbruket i kunstaktiviteter, tatt vare på norske tradisjoner og i tillegg tilby ungene en akkurat passe utfordring og risiko som de kan vokse og lære av. Så ”spikking i barnehagen”, er det gjennomførbart? Med kompetente voksne som ser muligheter framfor utfordringer, og som legger opp til trygge spikkesituasjoner sammen med barna ønsker jeg å avslutte bacheloren med å si absolutt.

Referanseliste

- Bakke, K. Jenssen, C. Sæbø, A. B. (2011) *Kunst, kultur og kreativitet. Kunstfaglig arbeid i barnehagen*. Bergen: Fagbokforlaget
- Bråten, I. Kvalbein, Å. (2014) *Ting på nytt, en gjenbruks didaktikk*. Bergen: Fagbokforlaget
- Falk, E. (2014) *Spikkeboka*. Trondheim: Museumsforlaget
- Fredriksen Fredriksen, B. C. (2013) *Begripe med kroppen, barns erfaring som grunnlag for all læring*. Oslo: Universitetsforlaget
- Frisch, N. S. Letnes, M.-A. og Moe, J. (2018) *Boka om kunst og håndverk i barnehagen*. Oslo: Universitetsforlaget
- Haabelsland, A. Å. Vavik, R. (2000) *Kunst og håndverk – hva og hvorfor*. Bergen: Fagbokforlaget
- Johannesen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (4. utg.). Oslo: Abstrakt forlag.
- Kunnskapsdepartementet (2017) *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra: <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Aksessert: 26 april 2019
- Kunnskapsdepartementet (2011) *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/kd/reg/2006/0001/ddd/pdfv/282023-rammeplanen.pdf>
- Aksessert: 30. April 2019
- Moslet, I. Bjørkeng, P. H. (2004) *Norskdiraktikk – tekstnær og elevnær undervisning*. Oslo: Universitetsforlaget
- Sandseter, E. B. H. (2013). "Når det kile i magen, må æ bare flir og hyl!". *Betydningen av barns risikofylte lek*. I Kvello, Ø. (Red.). *Barnas barnehage 2: Barn i utvikling*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Sandseter, E. B. H. Hagen, T. L. Moser, T. (2014) *Barnas Barnehage 3. Kroppslighet i barnehagen. Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*. Oslo: Gyldendal akademisk
- Thagaard, T. (2018) *Systematikk og innlevelse en innføring i kvalitativ metode* (4 utg). Bergen: Fagbokforlaget

Waterhouse, A.-R. L (2013) *I materialenes verden. Perspektiver og praksiser i barnehagens kunstneriske virksomhet*. Berge: Fagbokforlaget